

COUNTER: güncel gelişmeler ve planlar

PETER T SHEPHERD

Proje Yöneticisi, COUNTER

COUNTER online kullanım istatistiklerini yönetme konusunda günümüzde en çok kabul edilen bir standarttır ve firmalar ve kütüphaneler üzerinde olumlu etkileri olmuştur. COUNTER Uygulama İlkeleri düzenli olarak iyileştirilmekte ve geliştirilmektedir. Ayrıca COUNTER-uyumlu kullanım verileri artmakta ve online yayınların değerini, statüsünü ve etkisini ölçmede kullanım istatistikleri daha belirgin olarak öne çıkmaktadır. Bu alan 'kullanım bibliyometrisi' olarak adlandırılabilir, COUNTER diğer kurumlarla birlikte değer, statü ve etki konusunda yeni, kullanıma dayalı ölçümler geliştirmek için aktif olarak çalışmaktadır. Bu makale COUNTER Uygulama İlkelerindeki son gelişmeleri özetler ve gelecekte yapılması düşünülen daha ileri düzeyde iyileştirmeler hakkında örnekler verir. Ek olarak COUNTER'ın katıldığı iki araştırma projesinden bahsedilecektir. Bu iki proje yeni kullanıma dayalı ölçümler geliştirmeye ilgilidir.

Giriş

Son birkaç yıldır kütüphaneciler için kullanım istatistiklerinin güvenilirliğinde çok iyi gelişmeler olmakta ve yanı sıra kütüphanecilerin yönetim araçlarının merkezi unsuru olarak kullanım istatistiklerinin yer aldığı görülmektedir. Fakat kullanım istatistiklerinin yararlı olmaya devam etmesini sağlamanın güçlükleri devam etmektedir ve bu güçlükler dikkate alınacak ölçüdedir. Birkaç açıdan sürekli izlenmelidir. Teknoloji aman vermeden ilerlemeye devam etmektedir ve bu durumun online yayınların kullanımının kaydedilmesi ve rapor haline getirilmesinde hesaba katılması gerekir; beş yıl öncesinde anlamlı olan bir ölçüm günümüzün teknolojik ortamında çok az bir anlam ifade edebilir. Çoğu kütüphanecinin temel işi kullanım istatistiklerini toplamak ve yönetmek değildir; bu işe ayırabilecekleri zaman sınırlıdır ve bu süreç mümkün olduğu kadar verimli hale getirilmelidir. Mevcut küresel ekonomik gerilemeler kaçınılmaz olarak hem kamu hem de özel sektördeki kütüphane bütçeleri üzerindeki baskıyı artırmıştır ve önümüzdeki birkaç yıl içinde koleksiyonlar konusunda ciddi kararlar alınması zorunlu olacaktır; kullanım istatistikleri iyi bilgilendirilmiş ve kanıta dayalı kararlar almada yardımcı olmalıdır. Sonuç olarak online yayıncılık, özellikle dergiler, teknik

ve işletme modeli açısından önemli değişimler geçirmektedir ve kullanım istatistikleri bu değişimleri hesaba katmalıdır; açık erişim yayıncılığının büyümesi, dergi makalelerinin arşivler ve bunlara ev sahipliği yapan yayınevleri tarafından daha geniş kitlelere dağıtılması nedeniyle online dergiler sadece makaleler koleksiyonu olmanın ötesine geçmiştir.

COUNTER, 2002'de online kullanım istatistiklerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında liderlik yapmak amacıyla kurulmuştur, temelde dergi ve veritabanlarını kapsarken, online kitapları ve referans eserlerini de kapsayacak şekilde gelişmektedir. COUNTER günümüzde online kullanım istatistiklerini yönetme konusunda en çok kabul edilen bir standarttır ve hem firmalar hem de kütüphaneler üzerinde olumlu etkileri olmuştur. Firmalar artık temel ürünleri için (dergiler, veritabanları ve kitaplar) online kullanım istatistikleri uygulamasını yöneten pratik bir standarda sahiptir, kütüphaneciler de satın aldıkları online içeriğin büyük bir kısmı için güvenilir kullanım istatistiklerine erişmektedir. COUNTER Uygulama İlkeleri ve COUNTER-uyumlu firmaların listesi ücretsiz olarak COUNTER web sitesinde mevcuttur¹. COUNTER tarafından geliştirilen standartlar sabittir ama donup kalmamalıdır. Teknoloji ilerlemekte ve kullanıcı davranışları değişmektedir ve COUNTER da bunlarla birlikte gelişmelidir. Bu nedenlerden dolayı COUNTER Uygulama İlkeleri düzenli aralıklarla gözden geçirilmekte ve yükseltilmektedir, bu COUNTER için temel bir hedeftir. Ayrıca, COUNTER'ın büyüyen diğer etkinlik alanı olarak COUNTER-uyumlu kullanım verileri artmakta ve online yayınların değerini, statüsünü ve etkisini ölçmede kullanım istatistikleri daha belirgin olarak öne çıkmaktadır. Bu alan 'kullanım bibliyometrisi' olarak adlandırılabilir ve COUNTER diğer kurumlarla birlikte değer, statü ve etki konusunda yeni, kullanıma dayalı ölçümler geliştirmek için aktif olarak çalışmaktadır.

Uygulama İlkelerini güncel tutma

Dergi ve Veritabanları için COUNTER Uygulama İlkelerinin üçüncüsü 2008 Ağustos ayında yayımlandı ve uygulamaya konması için son tarih olarak Eylül 2009 verildi. Uygulama İlkelerinin üçüncü sürümünün temel hedefleri; ilki, federe ve otomatik tarama motorları, İnternet robotları, ağ gezgini ve benzerinin kullanım istatistiklerinde şişme etkisini azaltacak şekilde düzenlenmiş yeni protokoller geliştirerek COUNTER kullanım raporlarının güvenilirliğini artırmak; ikincisi COUNTER kullanım istatistiklerinin birleştirilmesi, yönetimi ve analizini sağlayacak araçlar sağlamak; üçüncüsü, kütüphane konsorsiyumları için COUNTER kullanım raporlarını iyileştirmek; ve dördüncüsü, dergi arşivlerinin kullanımının rapor edilmesini iyileştirmek. 3. Sürümdeki temel yeni özellikler aşağıdaki listelenmiştir:

- Standartlaştırılmış Kullanım İstatistikleri Toplama Girişimi (SUSHI) protokolü, COUNTER Uygulama İlkelerinin içine dahil edilmiştir. SUSHI, COUNTER ortaklığında Ulusal Bilgi Standartları Kurumu (NISO) tarafından geliştirilmiştir ve 2007'de NISO standardı (Z39.93) olmuştur. Firmalar tarafından XML-tabanlı SUSHI protokolünün uygulanması, COUNTER kullanım raporlarının yerel sistemlere otomatik olarak alınmasına izin verecektir ve bu süreci kütüphaneciler veya kütüphane konsorsiyum yöneticileri için daha az zaman alıcı hale getirecektir
- Kullanım raporları mevcut formatlara (Excel, CSV vb) ek olarak XML olarak da sağlanmak zorundadır. Gerekli SUSHI XML planına bir link mevcuttur.
- Güncel dergilerden ayrı olarak dergi arşivi satan firmaların ya 'Dergi Raporu 1a; Aylık ve Dergiye göre Arşivden Başarılı Tam-Metin Makale İstekleri Sayısı' (bu 2. Sürümde ek olarak isteğe bağlı bir kullanım raporu idi) veya 'Dergi Raporu 5: Yayın Yılı ve Dergiye göre Başarılı Tam-Metin Makale İstekleri Sayısı'

- Veritabanı Raporu 1 ve Veritabanı Raporu 3’de, federe tarama motorları ve otomatik tarama aracı ile gerçekleştirilen tarama ve oturumlar örnek raporlarda gösterildiği şekilde ayrı olarak rapor edilmek zorundadır
- Yeni kütüphane konsorsiyum kullanım raporları. SUSHI protokolünün gelişiyle büyük hacimli kullanım verilerinin işlenmesi çok kolaylaşmıştır, özellikle konsorsiyum çapında raporlama için bir avantajdır. Bu nedenle COUNTER kütüphane konsorsiyumları için XML formatında iki yeni rapor geliştirmiştir
- Yeni protokol, federe ve otomatik taramaları gerçek kullanıcılar tarafından yapılan asıl taramalardan ayırmayı gerektirir ve Veritabanı Raporu 1 ve Veritabanı Raporu 3’de ayrı olarak rapor edilir. Federe ve otomatik taramaların kullanımının artması, veritabanı raporlarında tarama ve oturum sayısının aşırı derecede şişmesine neden olabilir, bu protokol bu tür şişmeyi azaltmak için düzenlenmiştir
- Yeni protokol Internet robotları ve gezginleri (crawlers) tarafından, aynı şekilde LOCKSS ve benzeri önbellek ile yapılan işlerin COUNTER raporlarından hariç tutulmasını ister
- Yeni, isteğe bağlı ve sadece XML formatında istenen ‘Dergi/Kitap Raporu 1: Aylık ve Başlığa göre Başarılı Tam-Metin Materyal İstekleri’ ek raporu, aynı platformda hem dergi hem de kitap sunan firmalara tek bir COUNTER raporunda her ikisinin de kullanımlarını rapor etmelerine izin verir.

Ancak, bu düzeltmelere rağmen Uygulama İlkelerinin veritabanı kullanım raporu açısından yetersizlikleri mevcuttur ve bu konuda aktif olarak yeni yaklaşımlar araştırmaktayız. Ayrıca, yeni teknolojiler ve değişen kullanıcı davranışları, varolan COUNTER raporlarının bazılarının yararlarını tehdit etmektedir ve bunlarla başa çıkmanın yolları da araştırılmaktadır. Ancak camia tarafından ayrıntılı olarak değerlendirilmeden ve COUNTER Yenitrim Kurulundan onay almadan COUNTER Uygulama İlkelerine yeni raporlar eklenmeyecektir.

Veritabanlarının kullanımının ölçülmesinde yeni yaklaşımlar

COUNTER, mevcut COUNTER raporlarını destekleyecek yeni veritabanı raporu geliştirmek için çalışmaktadır. Mevcut tarama ve oturuma-dayalı ölçümlerin bize ne ifade ettiği sorusunu sorarak çalışmaya başladık. Taramalar belirli bir veritabanının kullanımındaki yoğunluğu gösterir (kullanıcılar ne sıklıkla geri gelip kullanıyorlar). Bu ölçümlerin hiç biri bize o veritabanının *faydası* konusunda gerçek bir görüş bildirmez, bir diğer deyişle, kullanıcı tarafından yapılan taramaların bir yarara dönüşüp dönüşmediğini söylemez.

Fayda sağlama sorusuna yardımcı olmak için, COUNTER ek bir ölçüm üzerinde araştırma yapmaktadır, bu Web Standartları için UK Ortak Endüstri Komitesi (JICWEBS)² tarafından ‘Tarama Tıkları’ diye adlandırılan ve “ bir dizi Tarama sonuçlarından kaynaklanan bir Tıklama’ olarak tanımlanan bir ölçümdür. Bu ölçüm sonuçlar setinden (Tarama sonuçları) kullanıcıyı daha ileri araştırma için harekete geçiren kaç tane materyal sunulduğunun bir göstergesidir. Bu tür her tık bir içerik isteğidir, muhtemelen bir tam metin makale, ‘URL hedefi’ isteği. Eğer bu rapor gerçekleştirilirse, firmalardan, tarama sonuçları sayfasından gelen bütün hedef URL isteklerini belirlemesi istenecektir. Sonuçta kullanım verisi çift-tıklama, geçerli HTTP statüsü ve robotik eylemlerin hariç tutulması hakkındaki genel COUNTER sınırlamalarına tabi olacaktır.

Kullanım toplamlarını hazırlama, mevcut COUNTER Dergi Raporu 1’de olduğu gibi aynı şekilde basit bir işlem olacaktır. Ancak, bu tür raporun uygulamaya konmadan önce dikkat edilmesi gereken bazı konular mevcuttur, bunlar;

- ‘tarama tıkları’ ölçümü veritabanının yararı veya değeri konusunda yeterli bir ölçüm sağlayacak mı?
- Firmalar bu yeni raporu standart, denetlenebilir, maliyet etkin bir şekilde gerçekleştirebilecek mi?
- Bu önerilen yeni ölçümü en iyi şekilde ve daha ileri düzeyde nasıl test edebiliriz?

Bu üç sorunun temelinde önemli olan, COUNTER geliştikçe, hem firma hem kullanıcı açısından ölçümlerinin kolaylığının büyük bir avantaj sağladığını gördük.

Teknoloji ve kullanıcı davranışlarındaki değişikliklerle başa çıkma

Quosa ve PubGet gibi otomatik ve yarı-otomatik indirme araçlarının tam metin makalelere ve kullanıcının ilgilendiği diğer materyallere erişimi kolaylaştırma açısından değerli bir hizmet sunduğu kabul edilirken, bazı durumlarda bunların COUNTER-uyumlu firmalar tarafından rapor edilen COUNTER kullanım raporlarındaki kullanım istatistikleri üzerinde bir şişirme etkisi olabilir. COUNTER’ın amacı sadece gerçek kullanıcıya dayalı kullanımın raporlarda yer aldığını garanti etmektir ve bu nedenle diğer bütün kullanımların belirlenmesi ve ya ayrı olarak veya bazı durumlarda COUNTER kullanım raporlarının dışında tutulmasının önemli olduğuna inanıyoruz. Bu konuları kapsayacak bir protokol üzerinde incelemeler yapılmaktadır.

Kullanım bibliyometrilere

Şu anda COUNTER’ın da içinde bulunduğu iki yeni araştırma projesi COUNTER kullanım verilerinden yeni ölçümler geliştirmeyi araştırmaktadır. Bunlar biri dergi kullanım faktörü (JUF) projesidir; atıfa-dayalı dergi etki faktörüne karşı gelen bir kullanıma-dayalı ölçüm olasılığını değerlendirmektedir. Diğeri ise PIRUS 2; tek tek makale düzeyinde kullanımı kaydetme ve rapor etme konusunda bir standart geliştirmektedir.

Dergi kullanım faktörü (JUF)

ISI’ın atıf verilerine dayanan dergi etki faktörleri bilimsel dergilerin kalitesinin ölçümü açısından geniş ölçüde kabul görmüştür ve dergi kalitesi ölçüsü olarak yayınevleri, yazarlar, mali kaynak sağlayan araçlar ve kütüphaneler tarafından geniş çaplı olarak kullanılmaktadır³. Bununla beraber, tek başına etki faktörüne fazla güvenme konusunda endişeler vardır ve Hirsch İndeks⁴ gibi yazar-merkezli, atıfa-dayalı ölçümler destek kazanmaktadır. Bilimsel dergilerin çoğunun online olarak sunulması ile COUNTER-uyumlu online kullanım istatistiklerinin artarak sağlanması birleşince, önemli bir ek ölçüm olarak dergi performansının kullanıcıya-dayalı ölçüm olanağı da artmaktadır. ‘Kullanım faktörü’ olarak adlandırılabilir bu tür bir ölçüm, COUNTER Dergi Raporu 1 (Aylık ve Dergiye göre Başarılı Tam-Metin Makale İstekleri Sayısı) içindeki veriye dayandırılabilir, belirli bir dergi için aşağıdaki gösterildiği şekilde hesaplanabilir:

$$\text{Kullanım Faktörü} = \frac{\text{Toplam kullanım (belirli bir dönem için COUNTER JR 1 verisi)}}{\text{Online yayınlanmış makalelerin toplam sayısı (belirli bir dönemde)}}$$

Dergi performans ölçümünde atıfa-dayalı ölçümlere karşı kullanıma-dayalı alternatiflerin gelişmesine ilgi artmaktadır ve bu durum bu tür çalışmalara sağlanan mali kaynaklara yansımaktadır. Özellikle Bollen ve Van de Sompel'in çalışmasından bahsetmek gerekir⁵.

UKSG dergi kullanım faktörlerinin fizibilitesini araştırmak üzere yapılacak bir çalışmanın desteklenmesi zamanının geldiğini düşünmüştür.

Bu çalışmanın genel amacı JUF kavramının anlamlı olup olmadığını, uygulamasının pratik olup olmayacağını ve online dergilerin değeri ve kalitesi hakkında ek bilgi sağlayıp sağlayamayacağını belirlemektir. Çalışma iki aşamalı olarak yürütülmektedir: Aşama 1 (Pazar Araştırması) ve Aşama 2 (Modelleme ve Analizler).

Bu projenin 1. Aşaması⁶, yeni bir ölçümün – dergi kullanım faktörü (JUF)- geliştirilmesi ve uygulamasının fizibilitesinin araştırılması, bu kavramın anlamlı olduğunu göstermenin yanı sıra bu yeni ölçüm için yayınevleri, kütüphaneciler ve araştırma camiasından önemli destek olduğunu göstermiştir. UKSG, Araştırma Bilgi Ağı (RIN) ve bir çok yayınevinin ortaklığında, COUNTER kullanım verilerinden bir JUF elde edilmesinin uygulaması ile ilgili pratik konuları ortaya çıkaracak daha ileri düzeyde Aşama 2 çalışmasını yürütmek üzere kaynak sağlamıştır.

Aşama 1'de yapılan pazar araştırması yayınevlerinin çoğunun JUF kavramını desteklediğini, ilke olarak dergi kullanım faktörlerinin hesaplanması ve yayımlanmasına katılmaya gönüllü olduklarını ve kendi dergilerinin JUF'a göre sıralandığını görmeye hazır olduklarını göstermiştir. Öte yandan, JUF'un hesaplanması yönünde bir fikir farklılığı vardır, özellikle şu terimlerin nasıl tanımlanacağı konusunda; 'toplam kullanım', 'belirli kullanım dönemi' ve 'online olarak yayımlanmış toplam makale sayısı'. Gerçek kullanım verileriyle yapılacak Aşama 2 modellemesi, bu terimlerin tanımlanmasının netleştirmeye yardımcı olacaktır.

Aşama 1 ayrıca akademik araştırmanın bütün alanlarındaki yazarların çoğunun, dergilerin değerinin yeni bir kullanıma-dayalı ölçümünü memnuniyetle karşılayacağını göstermiştir. Kalite ölçümü olarak dergi etki faktörlerinin geçerliliği konusunda değişik akademik araştırma alanlarındaki yazarlar arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. JUF, eğer hayata geçerse, kütüphaneciler tarafından da sadece satın alma amacıyla dergilerin değerlendirilmesi açısından değil aynı zamanda yenileme veya iptal etme amacıyla dergileri değerlendirirken de önemli bir sıralama ölçüsü olabilecektir.

Projenin 2. Aşamasında uzun-dönemli, büyük ölçekli test yapmak için potansiyel ölçümleri belirlemek amacıyla bir veri modelleme ve bir takım yayınevlerinin gerçek verilerini kullanan analiz programı geliştirilecektir. Çalışma Frontline/John Cox Ortakları tarafından yürütülmektedir ve 2010 ortalarında tamamlanması beklenmektedir. JUF projesinin gelişme raporları UKSG web sitesinde bulunabilir⁷.

PIRUS: Yayınevi ve Kurumsal Arşiv Kullanım İstatistikleri

Şimdiye kadar COUNTER'ın istediği kullanım raporlarının çoğu bireysel dergi düzeyindedir. Kullanıcıların makale düzeyinde kullanım istatistiklerine şimdiye kadar fazla istek olmamıştır. Excel ortamında kullanım raporlarının hantallığı ile de birleşince, COUNTER bireysel makale düzeyinde kullanım raporlarına daha az öncelik vermiştir. Ancak son zamanlardaki gelişmeler, bireysel makale düzeyinde kullanım istatistiklerinin kaydedilmesi, rapor edilmesi ve birleştirilmesi için bir COUNTER standardı geliştirme konusunda araştırmaya öncelik verilmesinin uygun olduğu anlamına gelmektedir. Bu gelişmelerden en önemli olanlar:

- Kurumsal ve diğer arşivler tarafından host edilen dergi makaleleri sayısındaki artış, bunun için geliştirilmiş kullanım istatistiklerinin geniş çaplı kabul edilmiş standartları olmayışı

- Bir alternatif olarak, makale ve dergi değerinin ölçülmesi ve yayınların etki ve değerini ölçmeye yardımcı olacak kullanıma-dayalı ölçümlerin düşünülmesi başlanması
- Yazarların ve mali destek sağlayan kurumların, bireysel makalelerin kullanımı konusunda güvenilir, küresel genel görünüme olan ilgilerinin artması
- Bazı yayınevlerinin, özellikle PLoS (Public Library of Science; kâr amacı gütmeyen açık erişim bilimsel yayıncılık projesi, çevirmenin notu), bireysel makale düzeyinde kullanım raporu uygulamasına geçmiş olması ve bu tür raporlar için temel olabilecek küresel bir standart araması
- Pratik anlamda daha ayrıntılı kullanım raporları sağlaması açısından, COUNTER tarafından XML-tabanlı kullanım raporlarının ortaya konması
- Farklı kaynaklardan toplanan büyük hacimli kullanım verilerinin otomatik olarak birleştirilmesini sağlayacak olan SUSHI 2 protokolünün COUNTER tarafından uygulamaya konması.

İngiltere'nin Ortak Bilgi Sistemleri Komitesi (JISC) tarafından kurulan ve 2009 Ocak ayında tamamlanan orijinal PIRUS projesi⁸, örgütsel ve teknik ortamları farklı olsa da, arşivlerden ve yayınevlerinden gelen verileri kullanarak bireysel makaleler için kullanım istatistikleri oluşturulması, kaydedilmesi ve birleştirilmesinin teknik olarak mümkün olduğunu göstermiştir.

Projenin dört temel çıktısı şunlardı:

- Bireysel makale kullanım raporu için COUNTER-uyumlu XML modelli bir kavram, 'Makale Raporu 1: Başarılı Tam Metin Makale İndirme Sayısı', hem arşivler hem de yayınevleri tarafından kullanılabilir. İlke olarak bu rapor bireysel yazarlar ve kurumlar için sağlanabilir. Pratikte, bireysel yazar raporlarını oluşturmak daha kolaydır ve kısa dönem hedef olarak gerçekçidir, kurumlar ve mali kaynak sağlayanlar gibi diğer işletmeler için hazırlanacak raporlar daha karmaşık olacaktır ve uzun dönemli hedef olarak ele alınmalıdır.
- Bir takip kodu, arşivler tarafından verilecek takip kodu ya kullanım istatistiklerini oluşturma ve birleştirmekten ve bunları ilgili yayınevine yönlendirmekten sorumlu dışarıdaki bir iştirakçiye ya da yerel bir arşiv sunucusuna bir mesaj göndedir
- Bireysel makale kullanım istatistiklerinin oluşturulması, kaydedilmesi ve birleştirilmesi için bir dizi senaryo, bu senaryolar mevcut arşiv oluşumlarının çoğunu kapsayacaktır. Her arşiv kendi yerel teknoloji ve uygulamasına yönelik senaryoyu seçebilecektir.
- Gereken yerde kullanım istatistikleri oluşturacak ve diğerleri için kullanım istatistikleri toplayacak ve birleştirecek merkezi bir tesisin uyması zorunlu olacak kriterler için bir şartname.

Eğer bu çıktılar yeni, uygulanabilir bir COUNTER standardı ve protokolüne dönüştürülecekse, daha ileri araştırma ve geliştirme gereklidir, özellikle şu alanlarda:

- *teknik*: çok sayıda arşiv ve daha büyük ölçekli veri ile yapılacak daha ileri düzeyde testler, önerilen protokollerin ve takip kodlarının ölçeklenebilir/ genişleyebilir ve çoğu arşiv ortamında çalışabilir olduğundan emin olmak için gereklidir
- *kurumsal*: PIRUS tarafından önerilen merkezi bir işletme/işletmelerin hedefi ve doğası geliştirilmeli ve aday kurumlar belirlenmeli ve test edilmelidir
- *ekonomik*: istenen kullanım raporlarını oluşturmalarının arşivlere ve yayınevlerine maliyetleri ile bunları işleyecek merkezi bir işletmenin/işletmelerin maliyeti değerlendirilmelidir; bu maliyetlerin paydaşlar arasında nasıl paylaşılacağına incelenmesi gerekecektir

- *politik*: bütün paydaşların (arşivler, yayınevleri, yazarlar) geniş kapsamlı desteği gerekecektir. Entelektüel mülkiyet hakkı, gizlilik ve mali konuların düşünülmesi zorunludur.

PIRUS 2

Yine JISC tarafından finanse edilen PIRUS 2, Ekim 2009'da tanıtılmıştır, yayınevlerinin ve arşivlerin katıldığı ortak bir projedir. PIRUS 1'in çalışması üzerine kurulmuştur, bireysel makaleler ve host ettikleri diğer materyaller için yayınevleri, arşivler ve diğer kurumlara güvenilir, yetkin kullanım istatistikleri oluşturabilmeleri için bir dizi standart, protokol ve süreçler geliştirecektir.

PIRUS 2 aşağıdaki hedefleri belirlemiştir:

- yayınevi, derleyici, kurumsal ve konu arşivlerindeki bireysel materyalleri kapsayacak COUNTER-uyumlu kullanım veri ve istatistiklerini oluşturmayı ve paylaşmayı destekleyecek ücretsiz, açık kaynaklı programlar geliştirme
- makale-düzeyinde yayınevi/arşiv kullanım istatistikleri hizmeti modeli geliştirme
- yayınevleri ve arşivlerin dahili ve harici kullanım için üretebilecekleri kullanım istatistikleri raporları için bir standartlar seti tanımlama
- istenen kullanım raporlarının oluşturmasının yayınevlerine ve arşivlere maliyetini değerlendirme, ayrıca oluşturulacak merkezi bir işletmenin/işletmelerin maliyetlerini hesaplama; bu maliyetlerin paydaşlar arasında nasıl paylaştırılabileceğinin incelenmesi

Bu hedeflere ulaşmak için proje altı çalışma paketi olarak düzenlenmiş ve proje planında ayrıntılı olarak tanımlanmıştır, PIRUS 2 proje web sitesinde bulunabilir⁹.

PIRUS 2, Mimas (Manchester Üniversitesi) ve Cranfield Üniversitesi tarafından yürütülmektedir; diğer temel ortakları COUNTER, Oxford University Press ve CrossRef'tir. Oxford Üniversitesi, Southampton Üniversitesi ve diğer kurumsal arşivler, İngiltere, ABD ve diğer ülkelerdeki yayınevleri, arşivler ilgili projelerle birlikte PIRUS 2'ye katılacaktır. PIRUS 2 üzerinde çalışmalar Ekim 2009'da başlamıştır ve final raporu Aralık 2010'da yayımlanacaktır.

Proje ile ilgili daha fazla bilgi ve güncel haberler PIRUS 2 web sitesinde bulunabilir.

Sonuç: sonu gelmeyen bir iş mi yapıyoruz?

İlk ortaya çıkışından bu yana geçen sekiz senede COUNTER, ilk olarak akademik/araştırma dünyası için, fakat daha çok yayıncılık dünyasında online yayınevleri ve kütüphaneler için bir planlama merkezi haline gelmiştir. Günümüzde COUNTER raporları, kaynakların ve bütün online koleksiyonların değerini göstermek için gerekli bir araçtır. Son zamanlarda büyüyen COUNTER kullanım istatistiklerinden çıkarılabilecek, potansiyel olarak değerli yeni ölçümler olduğu ortaya çıkmaktadır. Forth Bridge'i boyama işi gibi (İskoçya'da 2.5 km. uzunluğunda bir tren yolu köprüsü, uzunluğu nedeniyle boyama işi sürekli devam etmektedir, çevirmenin notu), COUNTER'in çalışması da devamlı bir iştir ve yapıyı korumak için sürekli bir bakım gerekmektedir.

Referanslar

1. Project COUNTER:
www.projectCounter.org (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).

2. JICWEBS:
<http://www.jicwebs.org> (8 Şubat 2010 tarihinde erişildi).
3. For a discussion of issues related to impact factor, see Cross, J, Impact factors – the basics. In: The E-Resources Management Handbook, UKSG, 2009:
<http://uksg.metapress.com/openurl.asp?genre=article&id=doi:10.1629/9552448-0-3.17.1> (29 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
4. Hirsch, J E, PNAS, 102 (2005), pp16569-16572. An index to quantify an individual's scientific research output:
<http://www.pnas.org/cgi/content/abstract/102/46/16569> (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
5. Bollen, J and Van de Sompel, H:
<http://arxiv.org/abs/cs.DL/0610154> (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
6. Journal Usage Factor Stage 1 Final Report:
<http://www.uksg.org/usagefactors/final> (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
7. Journal Usage Factor Progress Reports:
<http://www.uksg.org/usagefactors/progress> (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
8. PIRUS 1 Final Report:
http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/pals3/pirus_finalreport.pdf (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).
9. PIRUS 2 Progress Reports:
<http://www.cranfieldlibrary.cranfield.ac.uk/pirus2/> (27 Ocak 2010 tarihinde erişildi).

Article © Peter T Shepherd

■ Peter T Shepherd
Director, COUNTER
PO Box 23544
Edinburgh EH3 6YY, UK
E-mail: pt_shepherd@hotmail.com

Yazar hakkında

30 yılı aşkın bir kariyeriyere sahip olan Peter Shepherd, STM dergi, kitap ve veritabanı yayıncılığının pek çok yönüne aşinadır, önce Wiley ile ve daha sonra Pergamon, Elsevier ve Harcourt ile ilgilenmiştir. Dr Shepherd 2002'den beri COUNTER'ın Direktörüdür, bu organizasyon kâr amacı gütmeyen, misyonu online kullanım istatistiklerinin kalitesini ve güvenilirliğini artırmak olan uluslararası bir organizasyondur.

Peter, PhD derecesini 1978’de St Andrews Üniversitesinden kimya dalında almış ve Californiya Üniversitesi, Santa Barbara’da doktora sonrası araştırmasını yaptıktan sonra 1980’de yayıncılık endüstrisine girmiştir.

UKSG tarafından yayınlanan bu E-Kaynaklar Yönetim El Kitabının diğer bölümlerini görmek için aşağıdaki linke tıklayınız:

<http://www.uksg.org/serials/handbook.asp>